Versio: 4
Päivämäärä: 2.10.2026
Hyväksyjä: Juha Töyräs, 9.1.2024 11:16

st8.12.2022

YKSIKKÖ: STRATEGIA- JA KEHITTÄMINEN

Hallinnollinen ohje

Julkinen

OHJEEN OTSIKKO TYÖSUHDEKEKSINTÖOHJESÄÄNTÖ

Laatija(t): Kirsi Luoto, Katri Harjuveteläinen, Anssi Kailaanmäki

Vastuuhlö: Anssi Kailaanmäki

Hyväksyjä: Juha Töyräs

Kuvaus: Tätä hallinnollista ohjetta sovelletaan kaikkien Pohjois-Savon hyvinvointialueen työntekijöiden / viranhaltijoiden tekemiin keksintöihin.

1 JOHDANTO

Keksintöohjesääntö koskee Pohjois-Savon hyvinvointialueen palveluksessa olevia virka- ja työsuhteisia työntekijöitä. Keksintöohjesääntö määrittää menettelytavat keksintöilmoituksen tekemisessä, käsittelyssä ja siihen liittyvässä päätöksenteossa. Lisäksi ohjeessa määritellään keksintöpalkkio.

Keksintöohjesäännön pohjana on laki oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin (656/1967, ”työsuhdekeksintölaki”) sekä asetus oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin (527/1988). Keksintöohjesääntöä sovelletaan kaikkiin Pohjois-Savon hyvinvointialueen palveluksessa olevien henkilöiden tekemiin, Suomessa patentoitavissa oleviin keksintöihin. On erittäin tärkeää, että mahdollisesti patentoitava keksintö pidetään salaisena keksintöilmoitusmenettelyn ajan. Jos keksintö julkistetaan (esim. esittelemällä, julkaisemalla artikkeli, pitämällä nähtävillä julkisissa tiloissa) ennen patenttihakemusta, sen patentoitavuus on käytännössä menetetty.

2 MIKÄ ON KEKSINTÖ?

Versio: 4
Päivämäärä: 2.10.2026
Hyväksyjä: Juha Töyräs, 9.1.2024 11:16

Yleisesti **keksinnöllä** tarkoitetaan uutta ja käyttökelpoista ratkaisua tiettyyn ongelmaan. Keksintö voi olla tuote, laite, menetelmä tai myös jonkin ennestään tunnetun ratkaisun uusi käyttömuoto.

Työsuhdekeksintölaissa ei ole kuitenkaan keksinnön määritelmää. Patenttilaki (550/1967) määrittelee keksinnön käänteisesti, eli mitä ei ainakaan pidetä keksintönä. Tällaisia ovat mm. pelkkä tieteellinen teoria. Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) Patenttioppaassa on esitetty yleisiä suuntaviivoja siitä, mikä voidaan katsoa patentoitavaksi keksinnöksi (Helsinki 2017, Patentti- ja rekisterihallitus ©). Keskeiset linjaukset on esitetty alla taulukkona:

Kohde	Patentoitava	Esimerkki
Pelkkä löytö, tieteellinen teoria tai matemaattinen menetelmä	✗	Patentoitavaksi ei katsota esim. pelkkää tieteellistä teoriaa, ellei se täytä keksinnön edellytyksiä.
Pelkkä taiteellinen luomus	✗	Patentoitavaksi ei katsota esim. pelkkää koriste-esineen ulkomuotoa, ellei se täytä keksinnön edellytyksiä. Taiteellinen luomus voidaan suojata esim. tekijänoikeuden tai mallisuojan avulla.
Pelkkä pelisääntö tai suunnitelma liiketoimintaa varten	✗	Patentoitavaksi ei katsota esim. pelkkää liiketoiminnan suunnitelmaa.
Tietokoneohjelma tai sen osa	✗✓	Patentoitavaksi ei katsota esim. pelkkää tietokoneohjelmaa. Tietokoneohjelma on tekijänoikeuden alainen ja voi joskus olla osa keksintöä.
Elävään ihmiseen tai eläimeen kohdistuva kirurginen, terapeuttinen tai diagnostinen menetelmä	✗	Menetelmä, jota lääkäri voi käyttää hoitaessaan potilasta ei yleensä ole patentoitavissa.
Kuolleeseen ihmiseen tai eläimeen kohdistuva käsittelymenetelmä	✓	Mikäli keksinnöllisyyden edellytykset täyttyvät, esimerkiksi tietty obduktiotekniikka voi olla patentoitavissa.
Kemiallinen aine tai seos, lääketieteellinen instrumentti	✓	Mikäli keksinnöllisyyden edellytykset täyttyvät, esim. uudenlainen hammaslääkärin instrumentti voi olla patentoitavissa.
Ihmiskeho tai sen aineisosa, kasvilajike, eläinrotu, biologinen menetelmä kasvin tai eläimen jalostamiseen	✗	Esimerkiksi ihmiskehon osa ei ole patentoitavissa.

Versio: 4
Päivämäärä: 2.10.2026
Hyväksyjä: Juha Töyräs, 9.1.2024 11:16

Mikrobiologinen menetelmä, mikrobiologisella menetelmällä aikaansaatu tuote	✓	Mikäli keksinnöllisyyden edellytykset täyttyvät, esim. uudenlainen mikrobiologian menetelmä voi olla patentoitavissa.
Keksintö, jonka kaupallinen hyödyntäminen olisi hyvien tapojen tai yleisen järjestyksen vastaista	✗	Esimerkiksi yleisen järjestyksen häiritsemiseen soveltuva laite (esim. radiohäirintä) ei pääsääntöisesti ole patentoitavissa.

3 KEKSINNÖN PATENTOITAVUUS

Ollakseen **patentoitavissa** keksinnön tulee olla uusi, keksinnöllinen ja teollisesti hyödynnettävissä.

Kriteeri	Lisätietoa
Uusi	Uutuuden kriteerin täyttäminen vaatii, että keksintö on uusi verrattuna ”kaikkeen aiemmin tunnettuun”. Uutuus määräytyy patentin vireilletulopäivän mukaisesti. Mikäli keksintö julkistetaan ennen hakemuksen jättämistä (esim. esitelmässä, julkaisussa, testaamalla julkisesti) sitä ei voida patentoida. Keksintö on pidettävä ehdottomasti salassa ainakin siihen saakka, kunnes Pohjois-Savon hyvinvointialue on päättänyt otto-oikeutensa käyttämisestä. Mikäli Pohjois-Savon hyvinvointialue käyttää otto-oikeuttaan, se päättää myös jatkossa julkistamisesta eikä keksijä voi julkistaa keksintöä rikkomatta liikesalaisuuksien suojaa.
Keksinnöllinen	Pelkästään se, että keksintö on uusi, ei vielä tee siitä patentoitavaa. Keksinnön täytyy lisäksi olla keksinnöllinen eli sen tulee erota olennaisesti ennestään tunnetuista ratkaisuista. Ratkaisu ei saa olla itsestään selvä ja helposti pääteltävissä alan ammattilaiselle. Keksintö voi olla patentoitavissa, jos se on tunnetusta tekniikasta merkittävästi eroava.

Versio: 4
Päivämäärä: 2.10.2026
Hyväksyjä: Juha Töyräs, 9.1.2024 11:16

Teollisesti käyttökelpoinen	Keksinnön on oltava myös teollisesti käytettävissä. Keksinnön on toimittava hakemuksessa esitetyllä tavalla ja teollisesti. Teollisuus ei määrity tuotantomittakaavan mukaan, vaan teollisesti käyttökelpoisia menetelmiä ovat mm. niin suuren mittakaavan teollisen alkoholin tuotto (useita tuhansia litroja) kuin myös muutamia nanogrammoja tuottava biotekninen menetelmä.

Patentoitavuuden sisältö on joskus vaikeasti määriteltävissä. **Epäselvissä tapauksissa on hyvä ottaa yhteyttä palveluyksikköjohtajaan, joka konsultoi asiassa hallintolakimiestä ja toimialajohtajaa.** Tarvittaessa asiasta voidaan keskustella yleistasolla esim. patentti- ja rekisterihallituksen kanssa turvaten keksinnön salassapito.

4 PATENTOINNIN MERKITYS JA KEKSINNÖN SALASSA PITÄMINEN

Patentilla tarkoitetaan keksijälle ja/tai keksinnön oikeuksien haltijalle hakemuksesta myönnettyä määräaikaista yksinoikeutta käyttää keksintöä. **Keksinnön käyttämisellä** tarkoitetaan keksinnön hyödyntämistä ammattimaisesti, kuten tuotteen valmistamista, tuotteen pitämistä kaupan, maahantuontia tai keksinnön käyttämistä muulla tavoin.

Patenttisuojaa haetaan Suomessa patenttihakemuksella, jossa kerrotaan yksityiskohtaisesti mm. keksinnöstä (keksinnön selitys) ja suojauksen alasta (patenttivaatimukset). Koko maailman kattavaa patenttia ei ole olemassa vaan keksijän tulee hakea patenttisuojaa ulkomailla esim. PCT-hakemuksella[1] tai ns. Eurooppapatentti-hakemuksella. Patenttihakemuksen tekemisessä tulee harkita esim. patenttiasiamiehen käyttämistä.

5 TYÖNTEKIJÄN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

Virka- tai työsuhteessa oleva työntekijä saattaa työnsä ohessa tehdä keksinnön, kuten uudenlaisen laitteen, ohjelmiston osan tai menetelmän. Työntekijän on ilmoitettava

[1] Yhdellä hakemuksella voidaan saattaa patenttihakemus voimaan Patent Cooperation Treaty:n liittyneissä maissa.

Versio: 4
Päivämäärä: 2.10.2026
Hyväksyjä: Juha Töyräs, 9.1.2024 11:16

keksinnöstä työnantajalle[2] kirjallisesti ja viivytyksettä. Lakisääteinen ilmoitus on tehtävä, jos keksintö (”työsuhdekeksintö”) on syntynyt:

- työtehtävien täyttämiseksi tapahtuvan toiminnan tuloksena; (ns. yleinen työ)
- olennaisesti työnantajan palveluksessa saavutettua kokemusta hyväksikäyttäen;
- työssä tarkemmin määritellyn tehtävän tuloksena (esim. projekti, tietty tutkimus).

Työntekijä voi poikkeuksellisesti olla ilmoitusvelvollinen myös työsuhteen päätyttyä. Työntekijän on tehtävä keksintöilmoitus myös silloin, jos työsuhdekeksinnölle on haettu patenttia 6 kuukauden sisällä työsuhteen päättymisestä.

Työntekijän on pidettävä keksintö huolellisesti salassa vähintään 4 kuukauden ajan keksintöilmoituksen tekemisestä. Työntekijä ei saa tällä välin millään tapaa määrätä keksinnöstä siten, että seurauksena voisi olla keksinnön paljastuminen tai hyväksikäyttö muun tahon toimesta.

Työntekijä saa hakea keksinnölle patenttia Suomessa myös ennen työnantajan päätöstä, jos hän on a) tehnyt keksintöilmoitukset ja b) ilmoittanut aikomuksestaan hakea patenttia työnantajalle vähintään kuukautta aiemmin. Patentin hakeminen ei kuitenkaan merkitse sitä, että työnantaja menettäisi otto-oikeutensa keksintöön, jos edellytykset keksinnön ottamiselle täyttyvät ja työnantaja tekee ilmoituksen otto-oikeuden käyttämisestä määräajassa (4 kuukaudessa).

Keksijällä on oikeus saada korvausta keksinnöstään, mikäli työnantaja ottaa siihen oikeuksia. Korvausta määrättäessä on erityisesti otettava huomioon keksinnön arvo ja työnantajan saaman oikeuden laajuus samoin kuin työsopimuksen ehdot sekä työsuhteeseen liittyvien muiden seikkojen merkitys keksinnön syntymiselle.

Jos työnantaja ei ota oikeutta keksintöön kokonaan tai osittain neljän (4) kuukauden sisällä keksintöilmoituksen vastaanottamisesta, keksijällä on oikeus itse hyödyntää keksintöänsä. Mikäli työnantaja ottaa osittaiset oikeudet keksintöön, jäävät muut oikeudet keksijälle. Työnantajan osittaisetkin oikeudet on kuitenkin aina huomioitava, kun keksijä määrää keksinnöstä.

6 TYÖNANTAJAN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

Työnantajalla on oikeus päättää, käyttääkö se oikeuksiaan työsuhdekeksintöön. Työnantajan päätös oikeuksien käyttämisestä on tehtävä neljän (4) kuukauden kuluessa

[2] Mikäli työntekijällä on useita työnantajia, ilmoitus on tehtävä kaikille asiaan liittyville työnantajille.

Versio: 4
Päivämäärä: 2.10.2026
Hyväksyjä: Juha Töyräs, 9.1.2024 11:16

keksintöilmoituksen vastaanottamisesta. Mikäli työnantaja käyttää oikeuksiaan, siirtyy määräysvalta keksintöön työnantajalle päätöksen mukaisesti. Työnantaja päättää tämän jälkeen mm. julkaisemisesta ja mahdollisesta patentoinnista.

Työnantajan oikeuksien laajuus riippuu keksinnön syntytavasta. Esimerkiksi tilaustutkimuksissa rahoittaja saattaa omistaa tutkimuksen tulokset. Tutkimustulosten omistuksesta, käytöstä ja mahdollisesta hyödyntämisen tulonjaosta on sovittava jo ennen tutkimuksen aloittamista tutkimussopimuksessa. Ellei työnantaja ole sopimuksen osapuoli, sopimus ei rajoita työnantajan oikeuksia työsuhdekeksintöihin. Ellei muusta ole sovittu, työnantajalla on oikeus saada oikeuksia keksintöön seuraavasti:

Tyyppi	Työnantajan oikeus
Keksintö on syntynyt työtehtävien täyttämiseksi tapahtuvan toiminnan tuloksena	Oikeus saada kaikki tai osa oikeuksista, jos keksintö kuuluu työnantajan toiminta-alaan.
Keksintö on syntynyt olennaisesti työnantajan palveluksessa saavutettua kokemusta hyväksikäyttäen	Oikeus saada kaikki tai osa oikeuksista, jos keksintö kuuluu työnantajan toiminta-alaan.
Keksintö on syntynyt työssä tarkemmin määritellyn tehtävän tuloksena	Oikeus saada kaikki tai osa oikeuksista, vaikka keksintö ei kuuluisi työnantajan toiminta-alaan.
Keksinnön käyttö kuuluu työnantajan toiminta-alaan ja keksintö on syntynyt muussa yhteydessä työsuhteeseen.	Oikeus saada käyttöoikeus
Keksinnön käyttö kuuluu työnantajan toiminta-alaan ja keksintö on syntynyt muussa yhteydessä työsuhteeseen. Työnantaja haluaa saada edellisen kohdan lakisääteistä käyttöoikeutta laajemman oikeuden.	Etuoikeus sopia työntekijän kanssa oikeuksista keksintöön

Versio: 4
Päivämäärä: 2.10.2026
Hyväksyjä: Juha Töyräs, 9.1.2024 11:16

7 KEKSINTÖILMOITUKSEN TEKEMINEN JA KÄSITTELY

Lisätietojen antajat

Lisätietoja antavat tutkimus- ja innovaatiojohtaja ja tutkimuslakimies.